

# ÖNSÖZ

Bu kitap, Erasmus+ projesi “İstihdamda Engel Yok” kapsamında yürütülen bibliyografik bir derleme ve bilimsel araştırmadan ortaya çıkmıştır. Zihin Yetersizliği Olan Bireylerin İstihdamına Yönelik Stratejiler ve En İyi Uygulamalar” projesi kapsamında yürütülen bilimsel araştırma ve kaynakça derlemesi ile güçlendirilmiştir. Portekiz, Türkiye, İsveç ve İtalya, zihin yetersizliği olan bireylerin istihdamda karşılaştığı engellere yaklaşarak, öncelikle dört stratejik vektöre odaklanan belirli işgücü katılımı önlemleri önerdiler: dil, iletişim, örtülü ve açık tutumlar ve yardımcı teknolojilerin kullanımı. Sunulan eğitim programı kapsamlıdır ve zihin yetersizliği olan bireyler, aileleri veya işverenleri de dahil olmak üzere işgücüne katılım sürecine dahil olan tüm paydaşları hedeflemektedir. Müdahale için mükemmel vektör seçimine dikkat etmek önemlidir; çünkü bunlar, özellikle fiziksel ve duysal olmak üzere diğer engel türlerinde o kadar belirgin olmayan zihin yetersizliği olan bireylerin tam katılımının önünde en fazla engel oluşturan vektörlerdir. Erişilebilir dil ve etkili iletişimin rolü, zihin yetersizliği olan bireylerin başarılı bir şekilde işgücüne dahil edilmesinde çok önemli faktörler olarak kabul edilmektedir. Öte yandan, yardımcı teknolojilerin bu nüfusun ihtiyaçlarına yeterince uyarlanamaması, gelişimlerini engelleyen ve daha fazla çalışma ve araştırmayı gerektiren bir başka faktördür. Zihin yetersizliği olan bireylere verilmesi gereken eğitimin türünün tartışıldığı, sadece bu bireylere yönelik kurumsal programlarda ayrıştırılmış eğitimin savunulması ile ana akım bağlamlarda verilen eğitimin faydalarına olan inanç arasında bölünmüş seslerin yükseldiği bir dönemde yazarlar, belirli yönlere ışık tutmada ve bu tartışmaya yeni ve daha kapsamlı perspektifler getirmede belirleyici olabilecek bazı ipuçları sunmaktadır.

Hepimiz bu çalışmanın yazarlarıyla, yalnızca “faydacı, işlevsel ve

retken” yönlere odaklanan bir eēitimden kaçınmamız gerektiēi konusunda hemfikir olsak da, zihin yetersizliēi olan çalışanlardan çok az şey bekleyen günümüz toplumunda bu her zaman kolay deēildir. Bu kitapta birçok kez yinelendiēi gibi, hepimiz zihin yetersizliēi olan bireylerin işyerinde kişisel ve mesleki tatmin olasılıēı ile işlevlerini yetkin bir şekilde yerine getirebilecekleri koşulları bulmaları için mücadele ediyoruz. Ancak, engelli nüfus arasında artan istihdam oranlarına raēmen, şüphesiz ki en büyük engellerle karřılařtıēımız alan Zihinsel Yetersizlik alanıdır. Böyle bir çalışma bu konuda yeni yollar açabilir çünkü biliyoruz ki en yüksek işsizlik oranlarına bu alanında rastlıyoruz ve istihdam edilen nüfus içinde bile bu bireylerin toplumsal tanınırlıēı düşük işlerde çalışmaya devam ettiklerini görüyoruz. şirketlerin bu bireyleri bir varlık olarak görmeye başlaması ve maksimum potansiyellerine ulaşmalarına olanak tanıyan sıcak bir ortamda yeteneklerini ifade edebilmeleri için tüm koşulları saēlaması aciliyet arz etmektedir.

Çeşitli toplum sektörlerinde Engelli Bireylerin hakları üzerine yayınlanmış çok sayıda metne raēmen, bu kitap sadece yüksek düzeyde teorik ve ampirik bilgi içermesiyle deēil, aynı zamanda Portekiz’deki son durumu ortaya koyması ve zihin yetersizliēi olan bireylerin etkili bir şekilde işgücüne dahil edilmesi için özel göstergeler ve öneriler içeren deēerli bir el kitabı olarak hizmet etmesiyle de öne çıkmaktadır. Yazarlar, hepimizin inandiēı paradigma doērultusunda zihin yetersizliēi olan bireylerin katıldıkları her yerde saygınlıēının korunması -zihin yetersizliēi olan bireylerin istihdamı konusunda ciddi ve derinlemesine bir çalışma sunmaktadır.

*Helena Albuquerque*

Yönetim Kurulu Başkanı

HUMANITAS – Portekiz Zihinsel Engelliler Federasyonu

(<https://humanitas.org.pt/>)

APPACDM Coimbra (<https://www.appacdmcoimbra.pt/>)